

1. Samenvatting

Deze beleidsnotitie beschrijft hoe de zeggenschap en medezeggenschap van cliënten en ouders/vertegenwoordigers binnen De Zijlen is georganiseerd.

Wat is (mede)zeggenschap?

Zeggenschap is het recht om over iets te beslissen. Bij medezeggenschap vertegenwoordig je een groep mensen en heb je het recht mee te doen in vergaderingen en bij besluitvorming, het recht om inspraak te hebben en je mening kenbaar te maken. Medezeggenschap begint bij zeggenschap omdat het kunnen beslissen over iets een voorwaarde is om mee te kunnen doen in vergaderingen en bij besluitvorming.

Uitgangspunt

Het uitgangspunt bij het opbouwen van de zeggenschap en medezeggenschapsstructuur is het gesprek tussen cliënten, vertegenwoordigers en medewerkers over: waar wil jij over praten en mee beslissen? Op deze manier willen we de (mede)zeggenschap binnen de organisatie (meer) inhoud geven en op de verschillende niveaus het gesprek voeren over wat (mede)zeggenschap voor de betrokkenen inhoudt. De cliënt doet mee op zijn of haar niveau en over zijn of haar onderwerpen, en de ouders/vertegenwoordigers doen mee aan medezeggenschap vanuit het cliëntenperspectief en zo dicht mogelijk bij die cliënt. Hierbij geldt dat medewerkers van De Zijlen onderwerpen voor het gesprek over (mede)zeggenschap kunnen aandragen die voor dat niveau of die personen relevant of belangrijk zijn.

Samen wonen en werken

De vorm van zeggenschap en medezeggenschap op het niveau van samen wonen en werken moet aansluiten bij de situatie in huis en op het werk, de praktijk en de wensen, behoeften en mogelijkheden van cliënten op dit gebied. Het is aan de desbetreffende cliënten, medewerkers en ouders/vertegenwoordigers om een vorm te vinden die goed past bij hun wensen en situatie. Een voorbeeld hiervan is een huis- of werkvergadering. De gekozen vorm is slechts een middel om de zeggenschap van cliënten bij het samen wonen en werken te stimuleren en te borgen.

Niveaus van medezeggenschap

De medezeggenschap van cliënten en ouders/vertegenwoordigers binnen De Zijlen is georganiseerd op drie niveaus. Op lokaal niveau zijn er locatiemedezeggenschapsraden (LMR-en). Alleen de locaties van Sintmaheerdt hebben een regiomedezeggenschapsraad (RMR Leek) in verband met het realiseren van nieuwbouw en alle veranderingen die daarmee samenhangen. De centrale medezeggenschapsraad (CMR) bespreekt alle zaken die belangrijk zijn voor alle cliënten en die de hele organisatie raken. De CMR, RMR Leek en de LMR-en zijn cliëntenraden in de zin van de wet (zowel de Wet Medezeggenschap cliënten zorginstellingen, als de artikelen 4.2.7 t/m 4.2.11 uit de Jeugdwet met dezelfde strekking).

Er is ook een cliëntenvereniging, opgericht voor en door cliënten. De cliëntenvereniging is een zelfstandige vereniging die opkomt voor de belangen van alle cliënten die worden begeleid door De Zijlen. De cliëntenvereniging werkt nauw samen met de CMR en de CMR neemt hun adviezen in de regel over. De bestuurder heeft jaarlijks een aantal malen overleg met de cliëntenvereniging. De bestuursleden van de cliëntenvereniging zijn als geen ander in staat te verwoorden wat de belangen en inzichten zijn van mensen met een verstandelijke beperking, die in veel zaken afhankelijk zijn van de zorgzaamheid en opmerkszaamheid van hun begeleiders.

Benodigdheden

Benodigdheden voor het goed functioneren van zeggenschap en medezeggenschap binnen De Zijlen zijn:

- Persoonlijk begeleiders die de cliënt ondersteunen bij zeggenschap en hierbij een coachende rol vervullen.
- Cliënten die lid zijn van een medezeggenschap en zelf bepalen welke ondersteuning ze hierbij nodig hebben (bijvoorbeeld van een coach).

- Locatiehoofden die ervoor zorgen dat de (mede)zeggenschap op zijn of haar locatie(s) naar tevredenheid van alle betrokkenen functioneert.
- Goede informatievoorziening en communicatie tussen cliënten, ouders/vertegenwoordigers en medewerkers op de verschillende niveaus.
- Faciliteiten voor medezeggenschapsraden zoals vergaderruimte en scholingsmogelijkheden.

2. Definities, kaders en samenhang

2.1 Wat is (mede)zeggenschap?

Zeggenschap is het recht om over iets te beslissen. Bij medezeggenschap vertegenwoordig je een groep mensen en heb je het recht mee te doen in vergaderingen en bij besluitvorming, het recht om inspraak te hebben en je mening kenbaar te maken. Medezeggenschap begint bij zeggenschap omdat het kunnen beslissen over iets een voorwaarde is om mee te kunnen doen in vergaderingen en bij besluitvorming.

De grens tussen zeggenschap en medezeggenschap is soms moeilijk aan te geven. Een belangrijk verschil tussen deze begrippen is dat zeggenschap altijd over jezelf en je eigen leven gaat. Met de persoonlijk begeleider over het eigen cliëntplan overleggen en het maken van afspraken met medebewoners over samen leven in een huis vallen daarom onder zeggenschap. Bij medezeggenschap vertegenwoordigt één persoon een groep mensen waardoor het (ook) over het leven van een ander gaat. Met een locatiemedezeggenschapsraad vergaderen over de gang van zaken in de locatie valt onder medezeggenschap, omdat dat het individuele niveau overstijgt.

Het belangrijkste aspect bij (mede)zeggenschap is dat er gewerkt wordt aan 'empowerment' van de cliënten, het proces waarbij cliënten (meer) invloed krijgen op gebeurtenissen en situaties die belangrijk voor hen zijn. Cliënten, ouders/vertegenwoordigers en medewerkers moeten zich bewust zijn van het nut en de noodzaak van zeggenschap van cliënten over het eigen leven.

2.2 Beleid en wetgeving

Bij zeggenschap en medezeggenschap gaat het er om dat mensen, die gebruik maken van de zorg en ondersteuning van De Zijlen, invloed hebben op de gang van zaken. Het uitgangspunt van De Zijlen is dat mensen de gelegenheid krijgen om mee te praten, op een manier die goed bij diegene past. De bedoeling is dat daardoor de zorg zo goed mogelijk aansluit bij de wensen en behoeften van de mensen, die er gebruik van (moeten) maken. Medewerkers hebben hier voordeel bij; door de gerichte terugkoppeling op hun werk kunnen zij hun werk verbeteren. Daarnaast is zeggenschap en medezeggenschap van cliënten belangrijk voor De Zijlen omdat het de basis vormt voor de vormgeving van het leven van de cliënt.

Volgens de Wet Medezeggenschap Cliënten Zorginstellingen (Wmcz) heeft iedere zorgorganisatie de plicht om de medezeggenschap van cliënten goed te regelen. In deze beleidsnotitie is beschreven hoe de medezeggenschap binnen De Zijlen is georganiseerd. Hiermee voldoet De Zijlen aan deze wet.

2.3 Relevante documenten

Deze beleidsnotitie heeft o.a. relaties met de volgende documenten van De Zijlen:

- Beleid: Zorgvisie en missie 'Betekenis boven beperking'
- (Modellen) Samenwerkingsovereenkomsten LMR, RMR en CMR
- (Modellen) Huishoudelijk reglementen LMR, RMR en CMR
- Faciliteitenregeling medezeggenschapsraden

3. Zeggenschap

3.1 Invloed op het eigen leven

Ieder mens vindt het prettig om invloed te hebben op zijn eigen leven. Het gaat daarbij om simpele zaken als 'Welke kleding trek ik vandaag aan?' of 'Wat eet ik vandaag?'. Het gaat ook over ingewikkelder zaken als het hebben van relaties met andere mensen en 'Wat voor werk doe ik het liefst en hoe krijg ik dat voor elkaar?'. Het gaat altijd over die zaken in het leven, die voor de betrokken persoon belangrijk zijn. Niet iedereen is daarin gelijk en niet iedereen kan dat goed zelf. Mensen met een verstandelijke beperking hebben soms moeite om dit zelf in te vullen, maar toch is het belangrijk dat zij zo veel mogelijk invloed op hun eigen leven hebben. Vaak hebben zij daar hulp van anderen bij nodig. Het is de taak van begeleiders, ouders en alle belangrijke anderen om hen daarbij te ondersteunen, bijvoorbeeld door:

- dagelijks te letten op de manier van ondersteunen en ruimte geven om te leven en te leren
- te vragen en te luisteren en te kijken naar de mening en reacties van mensen
- mensen mee te laten praten en beslissen over hun cliëntplan
- mensen mee te laten praten en beslissen over de gang van zaken in hun huis
- mensen mee te laten praten en beslissen over de gang van zaken in hun werk.

Zeggenschap en medezeggenschap is belangrijk voor cliënten. Ook De Zijlen vindt het belangrijk dat de zeggenschap van cliënten gestimuleerd en geborgd wordt. Dit is een belangrijk aspect in de zorg en ondersteuning. Onderdelen waarin dit terug komt zijn o.a. de zorgvisie van De Zijlen, de (dagelijkse) begeleiding van cliënten, de methodiek rondom het cliëntplan (zie bijlage 1) en de activiteiten van de cliëntenvereniging.

Ondanks dat er al veel op dit gebied geregeld is, denken we dat er altijd verbeteringen mogelijk zijn. Sommige cliënten zijn tevreden over de zeggenschap over het eigen leven, andere vinden dat het beter kan. Bij het krijgen en hebben van regie op het eigen leven hebben cliënten hulp en ondersteuning nodig van elkaar, medewerkers, ouders/vertegenwoordigers en anderen uit hun omgeving. Voor elke cliënt kan deze hulp en ondersteuning er anders uitzien. Belangrijk hierbij is dat zowel de cliënt, de ouder/vertegenwoordiger en de medewerkers aandacht besteden aan dit onderwerp en de manier waarop dit voor de cliënt het beste vorm kan worden gegeven. Het gaat namelijk niet alleen om 'zeggen' maar ook om 'luisteren'. Het gaat om de interactie waarin zeggenschap en mondigheid in relatie tot de omgeving van de cliënt vorm krijgt. Daarnaast is het belangrijk dat zeggenschap geborgd wordt; ook op de lange termijn moet de zeggenschap van de cliënt een vanzelfsprekende plaats innemen in de gesprekken met en het leven van de cliënt.

3.2 Invloed op het samen wonen en werken

Een ander belangrijk onderdeel in het leven van mensen is de manier waarop ze samenleven, samen wonen en samen werken. De Zijlen wil cliënten stimuleren om hier met elkaar over te praten, zelf beslissingen over te nemen en zo de zeggenschap op het niveau van samen wonen en werken te bevorderen. Voorbeelden van onderwerpen die op het niveau van het gezamenlijk wonen of werken besproken kunnen worden zijn:

- Huisregels of werkregels: de afspraken die het samen leven of het samen werken prettig en veilig maken.
- Activiteiten binnen het huis of de werkplek, bijvoorbeeld gezamenlijke activiteiten, scholing, etc.
- Belangrijke zaken in het leven of het werk waar De Zijlen beleid over maakt, bijvoorbeeld het zelf koken of het eten, verhuizen en privacy, het soort werk, de wisseling of variatie van werk.
- Belangrijke zaken die door de overheid of De Zijlen in beleid, wetten of regels vastgelegd worden en die gevolgen hebben voor de bewoners en de woning of de werknemers en de werkplek.

De vorm van zeggenschap en medezeggenschap op het niveau van samen wonen en werken moet aansluiten bij de situatie in huis en op het werk, de praktijk en de wensen, behoeften en mogelijkheden van cliënten op dit gebied. Het is aan de desbetreffende cliënten, medewerkers en ouders/vertegenwoordigers

om een vorm te vinden die goed past bij hun wensen en situatie. De gekozen vorm is slechts een middel om de zeggenschap van cliënten bij het samen wonen en werken te stimuleren en te borgen.

Voorbeeld: huis- of werkvergadering

Een vorm van zeggenschap op het niveau van samen wonen en werken is de huis- of werkvergadering, die op locaties van De Zijlen wordt gehouden. In principe nemen alle cliënten van een 'huis' of een werkplek deel aan de huis- of werkvergadering. Het is de bedoeling dat cliënten zoveel mogelijk het initiatief nemen in de huis- of werkvergadering, zodat hun mondigheid gestimuleerd wordt.

Daarnaast doet ook een persoonlijk begeleider of een activiteitenbegeleider van het huis of de werkplek mee met de vergadering om de cliënten bij de vergadering te ondersteunen en een verbinding te maken met het team van werknemers. Deze begeleider heeft een coachende rol, gericht op het begeleiden van de cliënt(en) op het gebied van zeggenschap. We spreken hier expliciet niet over coaches omdat deze pas een rol spelen bij cliënten die deelnemen aan een medezeggenschapsorgaan. Bij zeggenschap zijn het de (persoonlijk) begeleiders die een coachende rol vervullen, als onderdeel van hun functie en de dagelijkse begeleiding van cliënten.

De deelnemers van een huis- of werkvergadering beslissen zelf waar ze over willen praten en hoe vaak. Daarnaast kan een locatiehoofd aan de deelnemers van een huis- of werkvergadering vragen wat hun mening is over een bepaald onderwerp. Wat er in een huis- of werkvergadering besproken en besloten wordt zal dus per 'huis' of werkplek verschillend zijn.

De deelnemers aan een huis- of werkvergadering nemen besluiten over alle zaken die hen zelf betreffen en die ze zelf kunnen regelen zonder dat het gevolgen heeft voor anderen of de organisatie. Over alle zaken die wel gevolgen hebben voor anderen of de organisatie, bijvoorbeeld voor het team of voor de financiën, geven de deelnemers aan de huis- of werkvergadering een advies aan de betrokkene(n), bijvoorbeeld het team of een locatiehoofd. Bij het wel of niet overnemen van een advies wordt onder andere gekeken naar het beleid en de kaders van De Zijlen en de financiële en praktische mogelijkheden.

3.3 Ondersteuning bij zeggenschap

De Zijlen wil zeggenschap van cliënten bevorderen. In de ondersteuning bij zeggenschap vinden we het belangrijk dat mensen de ondersteuning krijgen die ze wensen en nodig hebben. Omdat zeggenschap gaat over interactie ('zeggen' en 'luisteren') zijn niet alleen cliënten, maar ook medewerkers en ouders/vertegenwoordigers bij dit onderwerp betrokken. Zowel cliënten, ouders/vertegenwoordigers als medewerkers kunnen ondersteuning op dit gebied nodig hebben. Informatie, opleiding en training, gesprekken en intervisie kunnen hieraan bijdragen. De Zijlen heeft in haar opleidingsaanbod cursussen opgenomen die ondersteunen bij zeggenschap, waaronder het coachen van cliënten bij zeggenschap (voor medewerkers) en de cursus 'Ben je groot of ben je klein' (voor cliënten).

4. Medezeggenschap

4.1 Niveaus van medezeggenschap

Medezeggenschap is een verlengde van zeggenschap en gaat over het hebben van invloed, samen met anderen. Een medezeggenschapsraad is een adviserend orgaan dat bestaat uit cliënten en/of hun vertegenwoordigers. We spreken ook over medezeggenschap als over het beleid van De Zijlen of de uitvoering daarvan geadviseerd wordt.

Het uitgangspunt bij het opbouwen van de zeggenschap en medezeggenschapsstructuur is het gesprek tussen cliënten, vertegenwoordigers en medewerkers over: waar wil jij over praten en mee beslissen? Op deze manier willen we de (mede)zeggenschap binnen de organisatie (meer) inhoud geven en op de verschillende niveaus het gesprek voeren over wat (mede)zeggenschap voor de betrokkenen inhoudt. De cliënt doet mee op zijn of haar niveau en over zijn of haar onderwerpen, en de ouders/vertegenwoordigers

doen mee aan medezeggenschap vanuit het cliëntenperspectief en zo dicht mogelijk bij die cliënt. Hierbij geldt dat medewerkers van De Zijlen onderwerpen voor het gesprek over (mede)zeggenschap kunnen aandragen die voor dat niveau of die personen relevant of belangrijk zijn.

De medezeggenschap van cliënten en ouders/vertegenwoordigers binnen De Zijlen is georganiseerd op drie niveaus:

1. Locatiemedezeggenschapsraad (LMR)
2. Regiomedezeggenschapsraad (RMR)
3. Centrale medezeggenschapsraad (CMR)

4.2 Bevoegdheden op het juiste niveau

In de Wet Medezeggenschap Cliënten Zorginstellingen (Wmcz) is vastgelegd dat een organisatie verplicht is om bij bepaalde beslissingen de cliëntenraad om advies te vragen. De Wmcz geeft aan bij welke onderwerpen dit adviesrecht geldt en hoe dit toegepast moet worden. Los van deze Wmcz-onderwerpen, is het de bedoeling dat alle medezeggenschapsraden worden betrokken bij beslissingen of ontwikkelingen die belangrijk zijn voor cliënten. Medezeggenschapsraden kunnen over allerlei onderwerpen hun mening laten weten of advies uitbrengen, alleen bij de Wmcz-onderwerpen is er sprake van een wettelijke adviesbevoegdheid, een recht. Deze Wmcz-onderwerpen zijn ook opgenomen in bijlage 2, waarin de verdeling van de wettelijke adviesbevoegdheden over de medezeggenschapsraden zijn opgenomen in een tabel.

De uitgangspunten bij het verdelen van de wettelijke adviesbevoegdheden over de verschillende medezeggenschapsniveaus zijn (zie ook bijlage 2):

1. Daar waar beslissingen genomen worden, wordt ook medezeggenschap uitgeoefend. De onderwerpen waar een medezeggenschapsraad wat over te zeggen heeft, moeten corresponderen met de bevoegdheden van de desbetreffende leidinggevende die gesprekspartner is van de medezeggenschapsraad.
2. De medezeggenschap wordt opgebouwd vanaf de Locatiemedezeggenschapsraden. Onderwerpen die het niveau van de locatie overstijgen en op regioniveau spelen worden besproken door de Regiomedezeggenschapsraden (indien aanwezig). Onderwerpen die het locatieniveau overstijgen en over de hele organisatie gaan, worden besproken door de Centrale medezeggenschapsraad.
3. Bevoegdheden, rechten en verantwoordelijkheden van de verschillende medezeggenschapsraden moeten helder, en in overeenstemming met elkaar zijn. Voorkomen moet worden dat de verschillende raden bij hetzelfde onderwerp dezelfde (wettelijke) adviesbevoegdheden hebben.
4. De wettelijke adviesbevoegdheid is een recht, geen plicht. Medezeggenschapsraden mogen hun adviesbevoegdheid overdragen naar een hoger niveau, als zij dat willen. Deze overdracht geldt voor een bepaald onderwerp uit de wet, niet voor een specifieke adviesaanvraag.
5. Op die plaatsen waar geen locatiemedezeggenschapsraad (LMR) of regiomedezeggenschapsraad (RMR) of een andere vorm van medezeggenschap functioneert, worden de bevoegdheden van die betreffende raad overgedragen naar de medezeggenschapsraad van een niveau hoger. Bij het ontbreken van een medezeggenschapsraad moet goed gekeken worden naar andere mogelijkheden voor medezeggenschap, en de afstemming tussen de andere niveaus van medezeggenschap.

De verdeling van wettelijke adviesbevoegdheden wordt in samenwerkingsovereenkomsten vastgelegd. In een huishoudelijk reglement worden o.a. de samenstelling, de vergaderingen en de besluitvorming van een raad beschreven. Er zijn modellen beschikbaar voor de samenwerkingsovereenkomsten en huishoudelijk reglementen van de LMR-en, RMR-en en CMR. Dit zijn modellen, omdat elke raad zelf de samenwerkingsovereenkomst afsluit met de gesprekspartner, en zelf het huishoudelijk reglement vast stelt.

4.3 Locatiemedezeggenschapsraad (LMR)

De verschillende woonvormen en werkplekken die samen een organisatorische eenheid vormen, noemen we een locatie. Hier krijgt de medezeggenschap vorm in een Locatiemedezeggenschapsraad (LMR).

Gespreksonderwerpen en adviezen

De LMR bespreekt alle zaken die de locatie betreffen en die belangrijk zijn voor cliënten, bijvoorbeeld de plannen van de locatie of de veiligheidsvoorzieningen op de locatie. De LMR adviseert het locatiehoofd over de Wmcz-onderwerpen die alleen deze locatie betreffen en waarover het locatiehoofd beslissingen neemt. Over Wmcz-onderwerpen die meerdere locaties of de hele organisatie betreffen wordt advies gevraagd aan een hoger medezeggenschapsniveau. Zie bijlage 2 voor de verdeling van wettelijke adviesbevoegdheden over de medezeggenschapsraden.

Leden en gesprekspartner

De leden van de LMR zijn in principe cliënten. Cliënten kunnen zich laten ondersteunen door een coach. Als er onvoldoende cliënten zijn die mee willen of kunnen doen in de LMR, kunnen ouders/ vertegenwoordigers deelnemen. Zo kan een LMR bestaan uit een combinatie van cliënten en ouders/vertegenwoordigers. Zij vergaderen in principe gezamenlijk en op onderwerpen soms gescheiden. De belangrijkste gesprekspartner van de LMR is het locatiehoofd. Het locatiehoofd is verantwoordelijk voor de totstandkoming, faciliteren en goed informeren van de LMR van zijn of haar locatie.

4.4 Regiomedezeggenschapsraad (RMR)

Binnen de Zijlen vormen de locaties van Sintmaheerdt een regiomedezeggenschapsraad (RMR Leek) in verband met het realiseren van nieuwbouw en alle veranderingen die daarmee samenhangen.

Gespreksonderwerpen en adviezen

De RMR bespreekt alle zaken die de regio betreffen en die belangrijk zijn voor cliënten, bijvoorbeeld het tweejarigenplan van de regio of recreatiemogelijkheden in de regio. De RMR adviseert de manager over de Wmcz-onderwerpen die alleen deze regio betreffen en waarover de manager beslissingen neemt. Indien van toepassing heeft de RMR ook de wettelijke adviesbevoegdheden die zijn overgedragen door de LMR'en. Zie bijlage 2 voor de verdeling van wettelijke adviesbevoegdheden over de medezeggenschapsraden.

Leden en gesprekspartner

De leden van de Regiomedezeggenschapsraad zijn in principe cliënten. Indien dit onmogelijk en/of onwenselijk is, kunnen ouders/vertegenwoordigers (eventueel mede-)participeren in de RMR. Een mogelijkheid is om met deelraden te werken, één voor cliënten waar onderwerpen worden behandeld die de cliënten met hulp van een coach kunnen bevatten en een deelraad bestaande uit ouders/vertegenwoordigers. De ouders/vertegenwoordigers die lid zijn van de RMR vertegenwoordigen de cliënten van alle locaties uit die regio vertegenwoordigen. Om deze reden is het wenselijk dat de leden van de Regiomedezeggenschapsraad ook zitting hebben in een Locatiemedezeggenschapsraad of Centrale medezeggenschapsraad en fungeren als 'linking pin'.

De gesprekspartner van de RMR is de manager. De manager is verantwoordelijk voor de totstandkoming, faciliteren en goed informeren van de RMR.

4.5 Centrale medezeggenschapsraad (CMR)

De locaties vormen samen met de ondersteunende diensten de organisatie van De Zijlen. Dit centrale niveau van medezeggenschap wordt georganiseerd in een Centrale medezeggenschapsraad (CMR).

Gespreksonderwerpen en adviezen

De CMR bespreekt alle zaken die betrekking hebben op de gehele organisatie van De Zijlen of op provinciaal of landelijk beleid en die belangrijk zijn voor cliënten. De CMR adviseert de raad van bestuur over de Wmcz-onderwerpen die de hele organisatie betreffen. Indien van toepassing heeft de CMR ook de wettelijke adviesbevoegdheden die zijn overgedragen door de LMR'en of RMR'en. Zie bijlage 2 voor de verdeling van wettelijke adviesbevoegdheden over de medezeggenschapsraden.

Leden en gesprekspartner

De leden van de Centrale medezeggenschapsraad zijn in principe cliënten. Indien dit onmogelijk en/of onwenselijk is, kunnen ouders/vertegenwoordigers (eventueel mede-)participeren in de CMR. Een mogelijkheid is om met deelraden te werken, één voor cliënten waar onderwerpen worden behandeld die de cliënten met hulp van een coach kunnen bevatten en een deelraad bestaande uit ouders/vertegenwoordigers.

Om de informatievoorziening en communicatie met het regio- en lokale niveau te bevorderen, is het wenselijk dat de leden van de Centrale medezeggenschapsraad ook zitting hebben in een Regiomedezeggenschapsraad of Locatiemedezeggenschapsraad en fungeren als 'linking pin'.

De gesprekspartner van de CMR is de raad van bestuur. De raad van bestuur is verantwoordelijk voor de totstandkoming, faciliteren en goed informeren van de CMR.

4.6 Cliëntenvereniging

De cliëntenvereniging heeft een eigen plaats binnen de medezeggenschap. De cliëntenvereniging is geen cliëntenraad zoals beschreven in de Wmcz, en heeft geen wettelijke adviesbevoegdheden.

De cliëntenvereniging is opgericht door en voor cliënten van De Zijlen. De cliëntenvereniging is een zelfstandige vereniging die opkomt voor de belangen van alle cliënten die worden begeleid door De Zijlen. De cliëntenvereniging werkt nauw samen met de CMR en de CMR neemt hun adviezen in de regel over. De bestuurder heeft jaarlijks een aantal malen overleg met de cliëntenvereniging. De bestuursleden van de cliëntenvereniging zijn als geen ander in staat te verwoorden wat de belangen en inzichten zijn van mensen met een verstandelijke beperking, die in veel zaken afhankelijk zijn van de zorgzaamheid en opmerkszaamheid van hun begeleiders.

De cliëntenvereniging heeft de beschikking over een eigen verenigingsbureau en een medewerker. Ook geeft de cliëntenvereniging tweemaal per jaar een kijkkrant uit en maakt het bestuur gebruik van eigen (betaalde) coaches. De Zijlen vindt (de activiteiten van) de cliëntenvereniging een heel belangrijke factor in de ontwikkeling van (mede)zeggenschap van de Zijlen en stelt jaarlijks een financiële bijdrage beschikbaar, waarvoor de cliëntenvereniging rekening en verantwoording aflegt.

5. Benodigheden (mede)zeggenschap

5.1 Medewerkers

Persoonlijk begeleiders hebben een belangrijke rol bij de zeggenschap op individueel niveau. Zij hebben in de begeleiding van de cliënt zicht op de zeggenschap en de wensen en behoeften van de cliënt. Daarnaast werken zij met de methodiek van het cliëntplan en hebben zij hierover contact met de ouders/vertegenwoordigers van de cliënt (tenzij de cliënt dit niet wil). Persoonlijk begeleiders ondersteunen de cliënt bij zeggenschap en vervullen hierbij een coachende rol. Scholing en training kunnen bijdragen om de benodigde kennis en vaardigheden die hiervoor nodig zijn, te ontwikkelen.

Ook het locatiehoofd vervult een belangrijke rol bij zeggenschap op individueel niveau en medezeggenschap op locatieniveau. Het individuele niveau en het locatieniveau zijn de niveaus waarmee cliënten en ouders/vertegenwoordigers zich het meest verwant voelen. Kunnen zeggen, luisteren en gehoord worden op deze niveaus is van belang voor het dagelijkse leven van alle betrokkenen. Van het locatiehoofd wordt verwacht dat de (mede)zeggenschap op zijn of haar locatie(s) naar tevredenheid van alle betrokkenen functioneert. Daartoe faciliteert hij of zij de medewerkers bij het realiseren van zeggenschap, schept de benodigde voorwaarden hiervoor en stimuleert de betrokkenen hierbij.

5.2 Ondersteuning cliënten door coaches

Bij medezeggenschap is het uitgangspunt dat de cliënten zelf (meer) invloed hebben en dat ze hierbij, indien nodig, ondersteund worden. Coaches kunnen deze ondersteuning bieden, waarbij de cliënten in een medezeggenschapsraad bepalen welke ondersteuning ze nodig hebben. De praktijk heeft bewezen dat ondersteuning door coaches een grote bijdrage levert aan de medezeggenschap van cliënten. Belangrijk in deze ondersteuning is integriteit en professionaliteit; de persoon die als coach optreedt moet de cliënt ondersteunen in de meningsvorming op een manier die de cliënt wenst. De coach heeft geen zetel of stem in de medezeggenschapsraad en is geen woordvoerder van de raad.

Alle personen die op een integere en professionele manier cliënten ondersteunen bij (mede)zeggenschap kunnen coach zijn of worden; (persoonlijk) begeleiders, andere medewerkers van De Zijlen, ouders, vertegenwoordigers of vrijwilligers. Onafhankelijkheid van de cliënt (geen andere relatie met deze cliënt hebben dan als coach) is hierbij een voorwaarde; dubbelrollen (coach en ouder of begeleider van dezelfde cliënt) moeten voorkomen worden omdat deze elkaar in de praktijk niet verdragen. Coaches mogen wel een relatie hebben met de organisatie omdat uit ervaringen blijkt dat deze verbondenheid de begeleiding van de cliënt ten goede komt.

Het uitgangspunt bij het zoeken van een coach is de wens en behoefte aan ondersteuning van de cliënten. De vrijwilligerscoördinator van De Zijlen kan ingeschakeld worden bij het vinden van een coach. Omdat coaches ingezet worden bij Locatiemedezeggenschapsraden is het locatiehoofd er verantwoordelijk voor dat er een coach voor de cliënten is. Faciliteiten voor coaches, zoals opleiding en training of betaling van coaches, zijn gewenst maar moeten worden afgezet tegen de financiële mogelijkheden die er zijn. Gezien het belang van opleiding en training voor de kwaliteit en professionaliteit van coaches streeft De Zijlen er naar dat zij hun opleiding tot coach met goed gevolg hebben afgelegd.

Voor alle duidelijkheid: wanneer we het hebben over coaches dan gaat het over het ondersteunen van cliënten bij medezeggenschap. Bij zeggenschap zijn het de (persoonlijk) begeleiders die een coachende rol vervullen, als onderdeel van hun functie en de dagelijkse begeleiding van cliënten.

5.3 Informatie en communicatie

Uiteraard gaat zeggenschap over communicatie en informatie, zeggen en luisteren, de interactie tussen mensen. Goede informatievoorziening en communicatie tussen betrokkenen is onontbeerlijk bij (mede)zeggenschap op de verschillende niveaus. Informatie en communicatie tussen:

- de medewerker en de cliënt
- de cliënt, medewerker en ouders/vertegenwoordigers op individueel niveau
- cliënten, medewerkers en ouders/vertegenwoordigers op lokaal, regionaal of centraal niveau
- de medezeggenschapsraad en de betreffende cliënten, medewerkers, ouders/vertegenwoordigers
- de verschillende niveaus van medezeggenschap en de verschillende raden
- de organisatie en de medewerkers.

Belangrijk is dat communicatie en informatie het doel bereikt en daarmee effectief is. Bij medezeggenschap is dit belangrijk omdat je als vertegenwoordiger van een groep mensen mee praat en beslist over zaken die cliënten en de organisatie aangaan. Het is van belang om als lid van een medezeggenschapsraad goed op de hoogte te zijn van wat er speelt op de locatie of in de regio waarbij je medezeggenschap uitvoert.

Elke raad kiest zijn eigen vorm van communiceren en informeren. Een manier om de communicatie en informatie tussen raden te bevorderen is om te werken met 'linking pins', personen die op twee niveaus in medezeggenschapsraden zitten. Als voorbeeld: een deelnemer van de Regiomedezeggenschapsraad zit ook in een Locatiemedezeggenschapsraad, een deelnemer van de Centrale medezeggenschapsraad zit ook in een Locatiemedezeggenschapsraad.

Beleid – Zeggenschap en medezeggenschap van cliënten en ouders/vertegenwoordigers

Werkingsgebied : Zijlenbreed

Evaluatiedatum : 16-06-2019

Pagina : 9 van 13

Eigenaar : Raad van bestuur

Uitgiftedatum : 16-06-2016

Versie : 2

Een andere manier om de communicatie en informatie tussen de verschillende niveaus van medezeggenschap goed te laten verlopen is het regelmatig houden van overleg tussen de medezeggenschapsraden, en het delen van verslagen.

5.4 Faciliteiten

Elke medezeggenschapsraad bepaalt zelf welke faciliteiten nodig zijn om het werk goed te kunnen doen. Geen raad is hetzelfde, iedere raad heeft zijn mogelijkheden en beperkingen. Daarom overlegt iedere medezeggenschapsraad met de leidinggevende welke middelen de raad nodig heeft. In de Faciliteitenregeling medezeggenschapsraden is vastgesteld welke faciliteiten worden aangeboden, zoals:

- vergaderruimte
- kopieer- en verzendkosten
- reis- en onkostenvergoeding volgens de vrijwilligersregeling
- gebruik van het intranet voor publicatie van vergaderingen en notulen
- scholingsmogelijkheden in overleg met de leidinggevende
- secretariële ondersteuning

Voor alle faciliteiten geldt dat deze kunnen worden aangevraagd en gerealiseerd in overleg met degene die de regie heeft voor de verschillende niveaus van medezeggenschap. Voor de Locatiemedezeggenschapsraden is dit het locatiehoofd, voor de Regiomedezeggenschapsraden is dit de manager en voor de Centrale medezeggenschapsraad is dit de raad van bestuur.

Beleid – Zeggenschap en medezeggenschap van cliënten en ouders/vertegenwoordigers

Werkingsgebied : Zijlenbreed

Evaluatiedatum : 16-06-2019

Pagina : 10 van 13

Eigenaar : Raad van bestuur

Uitgiftedatum : 16-06-2016

Versie : 2

Bijlage 1 - Werkwijze zeggenschap binnen De Zijlen

In onderstaande tabel is uitgewerkt op welke manier de zeggenschap op enkele onderdelen binnen De Zijlen is geregeld.

Actie	Zeggenschap / invloed van de cliënt	Betrokkenheid van de (wettelijk) vertegenwoordiger	Middelen voor de persoonlijk begeleider en/of activiteitenbegeleider	Regie
Het krijgen van een persoonlijk begeleider	Keuze door de cliënt binnen de mogelijkheden van De Zijlen	Betrokkenheid bij keuze	Teamoverleg	Locatiehoofd
Het maken van het cliëntplan	De cliënt is startpunt en levert zelf een aandeel met ondersteuning van coach en/of externe ondersteuner (MEE, Zorgbelang)	Invullen en bespreken partnerschapsmethode	Scholing, coaching door de leidinggevende. Beroep op deskundige ondersteuners en ervaren collega's	Persoonlijk begeleider
Het formuleren van doelen	Het cliëntplan is het plan van de cliënt. Hij werkt aan het eigen perspectief en stelt zoveel als mogelijk zelf zijn doelen	Afstemming van handelen met de begeleiders	Scholing, coaching door de leidinggevende. Beroep op deskundige ondersteuners en ervaren collega's	Persoonlijk begeleider
Het bespreken van het cliëntplan	Bespreken en goedkeuren van het cliëntplan	Bespreken en goedkeuren van het cliëntplan	Toetsing plan gedragsdeskundige, vaststelling locatiehoofd	Persoonlijk begeleider
Het uitvoeren van het cliëntplan	Steeds afstemming of het nog klopt	Steeds afstemming of het nog klopt	Teambespreking, multidisciplinair overleg indien nodig	Persoonlijk begeleider
Het evalueren en bijstellen van het cliëntplan	Bespreken en goedkeuren van het cliëntplan	Bespreken en goedkeuren van het cliëntplan	Toetsing gedragsdeskundige, vaststelling locatiehoofd	Persoonlijk begeleider

Bijlage 2 - Verdeling wettelijke adviesbevoegdheden medezeggenschapsraden

Wmcx-onderwerpen

In de Wet Medezeggenschap Cliënten Zorginstellingen (Wmcz) is een aantal onderwerpen vastgelegd waarover de zorgaanbieder advies moet vragen aan de cliëntenraad/raden. In onderstaande tabel zijn deze Wmcz-onderwerpen en de verdeling van wettelijke adviesbevoegdheden over de medezeggenschapsraden van De Zijlen opgenomen.¹

Deze tabel geeft alleen de onderwerpen weer zoals deze in de Wmcz genoemd worden. Je moet deze tabel niet zien als een lijst met (limitatieve) gespreksonderwerpen. Immers, een medezeggenschapsraad bespreekt de onderwerpen die belangrijk zijn voor cliënten op het niveau van locatie, regio of de hele organisatie. Bij medezeggenschap willen we de nadruk leggen op het informeren en betrekken van cliënten en hun vertegenwoordigers bij het samen beslissen over je leven. Medezeggenschap gaat niet alleen over het uitbrengen van adviezen aan beleidsmakers.

Gewoon en verzaamd adviesrecht

In de Wmcz wordt een onderscheid gemaakt tussen 'gewoon' advies en verzaamd advies. Per onderwerp is wettelijk vastgesteld of het advies van een medezeggenschapsraad wel of niet verzaamd is.

Wanneer een advies gevraagd wordt, mag de leidinggevende een afwijkend besluit nemen, mits daar tenminste eenmaal met de betreffende medezeggenschapsraad overleg over is gepleegd. Wanneer er sprake is van een verzaamd advies mag de leidinggevende geen afwijkend besluit nemen, tenzij de medezeggenschapsraad of een Commissie van Vertrouwenslieden heeft vastgesteld dat de leidinggevende bij afweging van de betrokken belangen in redelijkheid tot zijn of haar voornemen heeft kunnen komen.

Onderwerpen met <u>(gewoon) adviesrecht</u> ²	Locatiemedezeggenschapsraad (LMR)	Regiomedezeggenschapsraad (RMR)	Centrale medezeggenschapsraad (CMR)
a. Wijziging van de doelstelling of de grondslag van de organisatorische eenheid	x locatieniveau	x regioniveau	x Zijlenbreed
b. Het overdragen van de zeggenschap, fusie of het aangaan of verbreken van duurzame samenwerking met een andere organisatie			x
c. Opheffing, verhuizing, ingrijpende verbouwing of vervangende nieuwbouw ³ van de organisatorische eenheid	x locatieniveau	x regioniveau	x Zijlenbreed
d. Belangrijke wijziging in de organisatie	x locatieniveau	x regioniveau	x Zijlenbreed
e. Belangrijke inkrimping, uitbreiding of wijziging van werkzaamheden	x locatieniveau	x regioniveau	x Zijlenbreed
f. Benoeming van personen die rechtstreeks de hoogste zeggenschap	x benoeming van het	x benoeming van	x benoeming van de

¹ De letters in de opsomming (a t/m m) corresponderen met artikel 3, lid 1 van de Wmcz. Een kruisje (x) betekent adviesbevoegdheid (gewoon of verzaamd).

² Wanneer een advies gevraagd wordt mag de manager of bestuurder een afwijkend besluit nemen, mits daar tenminste eenmaal met de betreffende medezeggenschapsraad overleg over is gepleegd.

³ 'Vervangende nieuwbouw' is, vooruitlopend op de herziening Wmcz, hierbij toegevoegd.

Beleid – Zeggenschap en medezeggenschap van cliënten en ouders/vertegenwoordigers

Werkingsgebied : Zijlenbreed

Evaluatiedatum : 16-06-2019

Pagina : 12 van 13

Eigenaar : Raad van bestuur

Uitgiftedatum : 16-06-2016

Versie : 2

Onderwerpen met (gewoon) adviesrecht ²	Locatiemedezeggenschapsraad (LMR)	Regiomedezeggenschapsraad (RMR)	Centrale medezeggenschapsraad (CMR)
schap uitoefenen bij de leiding van arbeid in de organisatorische eenheid (m.u.v. leidinggevend en bij wonen met 24-uurs zorg, zie onder m.)	locatiehoofd, advies aan manager	manager, advies aan raad van bestuur	leden van de directie of raad van bestuur, advies aan raad van toezicht
g. Begroting en jaarrekening	x begroting locatie	x begroting regio	x begroting en jaarrekening organisatie
h. Algemeen beleid inzake toelating cliënten en beëindiging van zorgverlening aan cliënten			x
Privacyreglement			x (bovenwettelijke bepaling)
Onderwerpen met zwaarwegend adviesrecht ⁴	Locatiemedezeggenschapsraad (LMR)	Regiomedezeggenschapsraad (RMR)	Centrale medezeggenschapsraad (CMR)
i. (Algemeen) beleid op het gebied van voeding, veiligheid, gezondheid of de hygiëne, geestelijke verzorging, maatschappelijke bijstand, recreatiemogelijkheden en ontspanningsactiviteiten	x locatieniveau	x regioniveau	x Zijlenbreed
j. Systematische bewaking, beheersing of verbetering van de kwaliteit van aan cliënten te verlenen zorg	x locatieniveau	x regioniveau	x Zijlenbreed
k. Vaststelling of wijziging van een regeling inzake de behandeling van klachten van cliënten en het aanwijzen van personen die belast worden met de behandeling van klachten van cliënten			x
l. Wijziging van de regeling inzake de medezeggenschapsraad en vaststelling of wijziging van andere voor cliënten belangrijke regelingen	x locatieniveau	x regioniveau	x Zijlenbreed
m. Belasten van personen met de leiding van een onderdeel van de instelling, waarin gedurende het etmaal zorg wordt verleend aan cliënten die in de regel langdurig in de instelling verblijven	x benoeming van locatiehoofd bij wonen, advies aan manager		

⁴ Wanneer er sprake is van een verzuimd advies mag de manager of bestuurder geen afwijkend besluit nemen, tenzij de medezeggenschapsraad of Commissie van Vertrouwenslieden heeft vastgesteld dat de manager of bestuurder bij afweging van de betrokken belangen in redelijkheid tot zijn of haar voornemen heeft kunnen komen.

Beleid – Zeggenschap en medezeggenschap van cliënten en ouders/vertegenwoordigers

Werkingsgebied : Zijlenbreed

Evaluatiedatum : 16-06-2019

Pagina : 13 van 13

Eigenaar : Raad van bestuur

Uitgiftedatum : 16-06-2016

Versie : 2

Onderwerpen met (gewoon) adviesrecht ²	Locatiemedezeggenschapsraad (LMR)	Regiomedezeggenschapsraad (RMR)	Centrale medezeggenschapsraad (CMR)
Extra onderwerpen uit de samenwerkingsovereenkomst CMR – De Zijlen			
Regeling voor experimenteel wetenschappelijk onderzoek (adviesrecht)			x
Recht van een bindende voordracht voor een lid van de raad van toezicht			x
Toegevoegd onderwerp na herziening Wmcz (onder voorbehoud)			
De benoeming van een cliëntenvertrouwenspersoon (zwaarwegend adviesrecht)			x in overleg met cliëntenvereniging